

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității unor prevederi din
Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998* și a Hotărîrii Guvernului
nr.947 din 8 septembrie 1998**

Nr.7 din 11.02.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.22-23/13 din 04.03.1999

* * *

-----
* Legea nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", M.O., 1998, nr. 72-73 , art. 485.

** Hotărîrea Guvernului nr. 947 din 8 septembrie 1998 "Despre unele măsuri pentru punerea în aplicare a Legii Republicii Moldova nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", M.O., 1998, nr. 85-86, art. 906.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor

cu participarea grefierului Tatiana Berladean, deputatului în Parlament Victor Cecan, autorul sesizării, reprezentantului Parlamentului Ion Creangă, șef al sectorului pentru legătura cu autoritățile publice în Direcția juridică a aparatului Parlamentului, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător" și a Hotărîrii Guvernului nr. 947 din 8 septembrie 1998 "Despre unele măsuri pentru punerea în aplicare a Legii Republicii Moldova nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, președintele Comisiei pentru control și petiții, depusă în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 18 noiembrie 1998 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

Examinînd materialele dosarului și punctele de vedere solicitate Parlamentului, Guvernului, Ministerului Justiției, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de părți în ședință,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 15 iulie 1998 Parlamentul a adoptat Legea nr. 93-XIV "Cu privire la patenta de întreprinzător".

Potrivit Legii, titularul patentei (certificat de stat normativ, atestînd dreptul de a desfășura un anumit gen de activitate într-o anumită perioadă de timp) este supus impozitării. În corespundere cu art.13, impozitarea titularului patentei se efectuează sub formă de taxă pentru patentă, care include: impozitul pe venit; taxa pe valoarea adăugată, dacă titularul nu s-a înregistrat ca plătitor al acestei taxe în conformitate cu titlul III din Codul fiscal; impozitul pentru folosirea resurselor naturale; taxa pentru evacuarea (deversarea) substanțelor poluante în mediu și plățile obligatorii în Fondul Social.

În art. 14 din Legea nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 se stipulează că taxa pentru patentă prevăzută pentru genurile de activitate indicate în anexa la Lege se stabilește de Guvern, iar potrivit art. 19 alin. întâi

subalin. doi din această Lege, Guvernul este obligat să fixeze taxa pentru patentă în termen de o lună.

Întru executarea dispozițiilor Legii, la 8 august 1998 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 947 "Despre unele măsuri pentru punerea în aplicare a Legii Republicii Moldova nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", prin care a stabilit taxele lunare pentru genurile de activitate desfășurate în baza patentei de întreprinzător.

Autorul sesizării consideră că art. 14 din Legea nr. 93-XIV, prin care Guvernul stabilește taxa pentru patentă, și art. 19 alin. întâi subalin. doi, prin care Guvernul este obligat, în termen de o lună, să stabilească taxa pentru patentă, vin în contradicție cu art. 132 din Constituție.

Punînd pe rol dosarul în cauză, Curtea Constituțională consideră necesar să examineze articolele contestate din Legea nominalizată sub raportul conformității lor dispozițiilor art. 6, 58 și 132 din Constituție.

Art. 58 din Constituție stabilește că cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice, iar sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. Totodată, articolul prevede că, afară de prestațiile stabilite prin lege, orice alte prestații sînt interzise.

Art. 132 din Constituție statuează că impozitele, taxele (inclusiv prestațiile stabilite pentru cetățeni) și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective. Articolul, de asemenea, interzice orice alte prestări.

Din analiza textelor citate se poate conchide că, pentru asigurarea egalității în drepturi a cetățenilor, pentru justa impunere fiscală a lor, pentru garantarea principiilor constituționale de legalitate, a dreptului fiecărui cetățean de a-și cunoaște drepturile și obligațiile, Constituția pune în sarcina organelor reprezentative respective stabilirea prin lege a impozitelor, taxelor și oricăror altor venituri ale bugetului de stat sau ale bugetului asigurărilor sociale, deoarece anume cetățenii suportă, în ultimă instanță, toate cheltuielile legate de plata taxelor și impozitelor.

Codul Fiscal, adoptat la 24 aprilie 1997, prin art. 6 alin. (2) și (3) raportează unele părți componente ale taxei pentru patentă (impozitul pe venit și taxa pe valoarea adăugată) la sistemul impozitelor și taxelor republicane (de stat), iar alte părți componente ale taxei (impozitul pentru folosirea resurselor naturale) - la sistemul impozitelor și taxelor locale. Alineatul (4) din același articol stipulează că impozitul pe venit și taxa pe valoarea adăugată reprezintă surse de regularizare a veniturilor sistemului bugetar.

Art. 17 din Legea cu privire la patenta de întreprinzător prevede că:

"Mijloacele bănești încasate la patentare, inclusiv la vînzarea patentelor la licitații, se trec:

- a) în bugetul de stat - în mărime de 35%;
- b) în bugetele locale (la locul de eliberare a patentei) - în mărime de 35%;
- c) în Fondul Social - în mărime de 30%".

Astfel, avînd în vedere prevederile cadrului legal, Curtea Constituțională concluzionează că taxa pentru patentă prevăzută pentru genurile de activitate indicate în anexa la Legea supusă controlului constituționalității constituie o sursă de reglementare atît a veniturilor la bugetul de stat, cît și a veniturilor la bugetele locale, și stabilirea cuantumului acesteia, ca un element al impozitării, este competența Parlamentului (în baza art. 60 și 66 lit a) din Constituție) în partea ce ține de impozitele republicane, și competența consiliilor locale, ca expresie a principiului autonomiei locale, stipulat în art. 107 din Constituție, în partea ce ține de impozitele locale.

Curtea Constituțională reține că, potrivit dispozițiilor generale ale Codului fiscal, la stabilirea impozitelor și taxelor legislativul

determină:

subiectele impunerii,
obiectele impunerii,
cotele taxei,
modul și termenele de achitare a impozitelor și taxelor.

Așadar, legislativul, în baza art. 66 lit. a) din Constituție, pentru executarea prevederilor art. 58 și 132 din Constituție, la stabilirea prin lege a impozitelor, taxelor și a oricăror altor venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, pentru așezarea justă a sarcinilor fiscale și asigurarea publicității acestora, urma să indice în Legea nr. 93-XIV din 25 iulie 1998 subiectul și obiectul impunerii, cotele (cuantumul) taxei, precum și modul și termenele de achitare a ei.

Ca organ reprezentativ suprem (art. 60 din Constituție), legislativul nu era în drept să delege această sarcină a sa altor organe, în special organelor executive, întrucât aceasta contravine principiului constituțional de separație a puterilor în stat. Curtea conchide că delegarea către Guvern, prin Legea nr. 93-XIV din 15 iulie 1998, a dreptului de a stabili cuantumul taxei pentru patenta de întreprinzător, ca o sursă a veniturilor în buget, vine în contradicție cu art. 6, 58 și 132 din Constituție.

Astfel, Curtea constată că prevederile art. 14 alin. (1) din Legea nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 sînt neconstituționale, ceea ce, implicit, atrage neconstituționalitatea art. 19 alin. întîi subalin. doi din aceeași lege.

În ședința Curții autorul sesizării a înaintat un demers, prin care a solicitat controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 947 din 8 septembrie 1998 "Despre unele măsuri pentru punerea în aplicare a Legii Republicii Moldova nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", care a fost acceptat și examinat în aceeași ședință a Curții Constituționale.

Conform Hotărîrii respective, Guvernul a aprobat cuantumul taxelor lunare pentru genurile de activitate desfășurate în baza patentei de întreprinzător.

Cuantumul taxelor pentru patenta de întreprinzător constituie un element obligatoriu al sarcinilor fiscale pentru anumite genuri de activitate și se stabilește într-un act al organului reprezentativ. Potrivit art. 60 și 112 din Constituție, în Republica Moldova organele reprezentative sînt Parlamentul și consiliile locale.

Guvernul, potrivit art. 96 din Constituție, asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. Actele Guvernului, prin care se asigură exercitarea funcțiilor acestuia, potrivit art. 102 alin. (2) din Constituție, se emit prin organizarea executării legilor. Constituția nu abilitează Guvernul cu dreptul de a stabili norme primare în acele domenii ale relațiilor sociale care necesită reglementare legală.

În această ordine de idei, Curtea Constituțională nu poate reține argumentele invocate de Parlament referitor la dreptul de a delega împuternicirile sale legislative organului executiv. Constituția Republicii Moldova, prin art. 6, a stabilit principiul separației și colaborării puterilor în stat. Colaborarea puterilor executivă, legislativă și judecătorească este prevăzută doar în limita prerogativelor ce le revin potrivit Constituției.

Prin urmare, delegarea de către Parlament a împuternicirilor sale legislative Guvernului, inclusiv în partea ce ține de stabilirea cuantumulor unor prestări obligatorii către bugetul de stat, contravine principiului constituțional al separației puterilor în stat.

Hotărîrile Guvernului nu pot conține norme juridice primare, nu pot stabili norme generale și obligatorii. Ele trebuie să fie subsecvente legilor adoptate anterior de Parlament.

Pentru considerentele expuse, Curtea Constituțională recunoaște drept neconstituțională Hotărîrea Guvernului nr. 947 din 8 septembrie 1998, care în realitate introduce un element al impunerii fiscale, lucru ce ține de competența exclusivă a Parlamentului.

În temeiul art. 135 alin. (1) lit.a), art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 din Codul jurisdicției constituționale, pentru motivele arătate, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituționale prevederile art. 14 alin. (1) și art. 19 alin. întâi subalin. doi din Legea nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător" și Hotărîrea Guvernului nr. 947 din 8 septembrie 1998 "Despre unele măsuri pentru punerea în aplicare a Legii Republicii Moldova nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător", cu excepția pct. 4 al Hotărîrii.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 11 februarie 1999.
Nr. 7.